

Recenzja pracy doktorskiej
mgr sztuki Sylwii Caban-Wiater w związku z przewodem doktorskim
na Wydziale Pedagogicznym i Artystycznym Uniwersytetu Jana Kochanowskiego
w Kielcach

Pani Sylwia Caban-Wiater ur. W 1969 r. w Lublinie, studiowała na Wydziale Malarstwa ASP w Warszawie w latach 1989-1994. Dyplom magistra sztuki z wyróżnieniem otrzymała w 1994 roku. Do otwarcia przewodu doktorskiego w 2015 roku, miała 15 wystaw indywidualnych, brała udział w 43 wystawach zbiorowych – zarówno w kraju, jak i za granicą. W latach 1996/1997 była stypendystką rządu francuskiego i Ministra Kultury i Sztuki. Studiowała malarstwo w pracowni prof. Rajmunda Ziemskiego, w której byłem, asystentem. Dała się poznać jako studentka pracowita i wrażliwa. Wyrażała siebie. Prowadziła dogłębne analizy budowania własnej wypowiedzi językiem malarstwa. Z pasją i oddaniem realizowała nie tylko program pracowni prof. Ziemskiego, ale i stwarzała, i realizowała swój własny program dociekania znaczenia pojęcia *sztuka* i znaczenia pojęcia *twórczość*. Studiowała te ważne problemy z ciekawością, stawiając często ryzykowne tezy, z niepewnością rezultatu, zachowując jednak racjonalność kolejnych, podejmowanych przez siebie kroków. Kiedy pół roku temu miałem przyjemność obejrzeć jej prace doszedłem do wniosku, że Sylwia Caban-Wiater nadal ma cechy, które zobaczyłem w niej 25 lat temu i według mnie obecnie dają one jej coraz większe możliwości do wykreowania nowych wartości w sztuce. Rozwinęła umiejętność abstrahowania, w znaczeniu usamodzielniania wartości w malarstwie. Obecnie działania swoje przeprowadza nie w kategorii abstrakcyjnego – niefiguracywnego znakowania, tylko w znaczeniu metody myślenia - sposobu na usamodzielnienie wartości. I analogicznie, określanie symetrii Sylwia Caban-Wiater rozumie jako określanie uzależnienia wartości; stworzyć symetrię dla wartości to znaczy ją uzależnić. Mając taki potencjał intelektualny artystka zaproponowała ciekawą pracę doktorską. Na bazie tematu „Inkluzje” – obcość, wyobcowanie, czy - rola obcego, Sylwia Caban-Wiater skonstruowała logikę, własną metodę stworzenia nowego obrazu – nośnika nowej wartości.

Praca doktorska Sylwii Caban-Wiater składa się z 11 obrazów olejnych na płótnie, jednej formy przestrzennej i teoretycznej pracy pisemnej. W pracy pisemnej autorka szczegółowo opisuje cechy, charakter i treść cyklu obrazów składających się na pracę doktorską. Za pomocą koloru, językiem znaków malarskich S. Caban-Wiater określa wartość, niemożliwą do wyrażenia poza malarskim medium. Malarka jest w pełnym znaczeniu słowa twórcą, który wartości i relacje między wartościami nie odkrywa, tylko nowe wartości tworzy. Tworzeniem nowych wartości S. Caban-Wiater zajmuje się programowo. Poza potrzebą wyrażania siebie buduje programy, których realizacja daje jej szansę na kreację. Wprawdzie na bieżąco również

improvizuje, ale czyni to w ramach przemyślanej wcześniej strategii, przewidzianego planu, drogi kolejnych kroków w dochodzeniu do zamierzonego celu. Postępuje jak wielu twórców, którzy sukcesy osiągnęli niejako przy okazji głównych kierunków poszukiwań w pracy zawodowej.

Praca doktorska powstawała etapami. Pani Sylwia Caban-Wiater w pierwszym etapie - dokonała wyboru tematu z obszaru swoich zainteresowań - zatytułowała go „Inkluzje” - obcość w strukturze; obcy w grupie (zwierząt, ludzi, gatunków np. roślin), ale też jako zaburzenie struktury (np. minerału), zaburzenie struktury lub mechanizmu życia społecznego. Inkluzja, jako rzeczownik i jako czasownik jest dla Sylwii Caban- Wiater obszarem i tematem, który zdecydowała się eksplorować dla twórczych celów.

Następnym krokiem konstrukcji pracy doktorskiej Sylwii Caban-Wiater było stworzenie mechanizmu, który (w wybranym obszarze i temacie) doprowadzi ją do fizycznego powstania prac malarskich. Logika jej postępowania w tym procesie była następująca:

1. wybrała dwa przedmioty – fragment metalowej platformy pod rzeźbę, ok. 2 m x 1,50 m i grubości ok. 30 cm o płynnych, nieregularnych kształtach, oraz drugi przedmiot – formę z silikonu do odlewu rzeźby ręki, wielkości ok. 30 cm x 10 cm x 10 cm.
2. Malując znaki dowolnie interpretujące te przedmioty - w różnych kontekstach, na różnym tle - tworzyła nową wymowę tych znaków (abstrahując od przedmiotu). Kreowała wymowę obrazów złożonych z dwóch znaków: znaku, którego źródła były w przedmiocie i znaku wywodzącego się z tła - otoczenia przedmiotu. Działanie Sylwii Caban-Wiater – w jej założeniach – nie miało na celu dokumentowania przedmiotu w kontekście jego otoczenia; tym bardziej nie miało na celu tworzenia ilustracji - iluzji owych przedmiotów. Jej celem było stworzenie dwóch znaków i relacji między nimi, które określałyby nową wartość, nową jakość.

Program działania kreatywnego i jego realizacja przywiódł Sylwię Caban-Wiater do zrealizowania konkretnych obrazów, które mają dwie cechy:

- czytelność, komunikatywność, przystępność dla odbiorcy
 - potencjał wnoszenia nowej wartości dla odbiorców obrazów
3. Sylwia Caban-Wiater stworzyła cykl prac, pogrupowała je w trzy zbiory. Zbiory te zestawiała koło siebie – tworząc tym samym kolejne, nowe wartości wynikające z relacji między poszczególnymi obrazami i poszczególnymi grupami. Jej praca połączona z wieloletnim malarskim doświadczeniem, doprowadziła ją, w mojej cenie, do wymiernych rezultatów. Przyjmując kategorie oceny, a w nich punkty odniesienia, kryteria i moduły oceny, można podjąć się określenia wartości tych prac i tym samym - pracy doktorskiej. (Zawsze mając na uwadze cele, dla których dokonujemy oceny.)
 4. W części teoretycznej Sylwia Caban-Wiater opisała zagadnienia, które realizowała w formie malarskiej, oraz opisała w zwartej formie zagadnienia, które wiążą się z jej pracą artystyczną. Są to:
 - refleksje na temat obrazowania
 - proces wyboru tematu i źródeł twórczych inspiracji (wymienionych artefaktów – srebrnej platformy i formy silikonowej oraz przedmiotu

lustra, które zainspirowało ją do kreatywnego określenia relacji znaków przedmiotów i ich tła.) W pracy teoretycznej Sylwia Caban-Wiater opisała odniesienia swoich poszukiwań twórczych i ich rezultaty w kontekście innych twórców, współczesnych i dawnych. Doktorantka w swojej pracy odniosła się do teorii estetyki relacyjnej Nicolas'a Bourriaud (czyt. Burio). Na tej podstawie mogła określić wartość swojej pracy mając na uwadze możliwości wytwarzania relacji międzyludzkich wśród odbiorców jej obrazów. W pracy teoretycznej Sylwia Caban-Wiater analizowała własne dążenia artystyczne przywołując sylwetki Aliny Szapocznikow i Marii Pinińskiej-Bereś, umiejscawiając własne dążenia w skali dążeń konkretnych.

Stwierdzam, że przedstawiona do obrony przez mgr Sylwię Caban-Wiater praca doktorska pod tytułem „Inkluzje” spełnia wymagania Art. 13. Ustę 1. Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2014 r. poz. 1198). Praca doktorska stanowi oryginalne dokonanie artystyczne i świadczy o samodzielnie prowadzonej pracy twórczej. Teoretyczna wykładnia pracy artystycznej, jaką jest jej opis, świadczy o szerokiej i pogłębionej wiedzy kandydatki o dyscyplinie sztuk pięknych. Na tej podstawie wnoszę o przyznanie Sylwii Caban-Wiater stopnia doktora sztuki w dziedzinie: sztuki plastyczne, w dyscyplinie: sztuki piękne..

Pani Sylwia Caban-Wiater od uzyskania dyplomu magistra w 1994 roku, do otwarcia przewodu doktorskiego w 2015 roku, miała 15 wystaw indywidualnych, brała udział w 43 wystawach zbiorowych – zarówno w kraju, jak i za granicą. W latach 1996/1997 była na stażu w Ecole Supérieure des Beaux-Arts w Perpignan we Francji.

W. Cisimowska

Cis-

str 3/3